

матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. з міжнар. участю, присвяченої Всесвітньому дню філософії, 17 листоп. 2022 р. Полтава : ПАНУ, 2023. С. 229–234. URL: <http://pano.pl.ua/nml/elektronni-vydannia-poipro> (дата звернення: 14.11.2023).

4. Стрельніков В. Ю. Філософія проектування випереджувальної післядипломної педагогічної освіти на засадах компетентнісного підходу. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти* : зб. наук. статей у 3-х ч. / за заг. ред. О. В. Зосименко, Г. Л. Єфремова. Суми, 2020. Ч. 1. С. 160–167. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16837> (дата звернення: 13.11.2023).

5. Lebedyk Lesya, Strelnikov Viktor. Educational space of continuous education of teachers: a facilitating approach. *Educational space: post-non-classical perspectives* / eds. Dimitrina Kamenova, Svitlana Arkhyrova. Varna: Varna university of management, 2023. P. 128–157.

УДК 379.821(477.53):37.091.12-048.87

Т. В. ЧАЙКА, методист Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді

ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЇ ПЕДАГОГІКИ СПІВРОБІТНИЦТВА В ОСНОВІ ПОБУДОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МОДЕЛІ ПОЛТАВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ЕКОЛОГО- НАТУРАЛІСТИЧНОГО ЦЕНТРУ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті аналізується використання ідеї педагогіки співробітництва та взаємодії між педагогом та вихованцем в освітньому процесі Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді завдяки якій випускники закладу – екологічно грамотні, фізично здорові інноватори, патріоти з активною позицією.

Ключові слова: позашкільна освіта, освітній процес, педагог, вихованець, взаємодія, співробітництво, творча особистість, взаємна співтворчість, компетентнісний підхід.

Сучасна позашкільна освіта є саме тим освітнім простором, де діти мають змогу постійно реалізовувати набуті під час занять за інтересами знання. В умовах відродження національної системи

освіти заклади позашкілля стають невід'ємним компонентом освітньої структури, який сприяє всебічному, гармонійному розвитку особистості вихованця, його соціальній адаптації та самореалізації в суспільстві. Заклади позашкільної освіти, що працюють у соціально-культурній та освітній сферах, доповнюють шкільну освіту та створюють позитивне виховне середовище для дитини. Вони виступають гнучкими виховними інфраструктурами, спроможними здійснювати виховання громадянина незалежної держави України – творчої особистості, здатної вдосконалювати себе та свою країну.

Позашкільна педагогіка є прихильницею розвитку незалежної думки, розробки системи діалогічних прийомів співтворчості та інтелектуальної напруги, спрямована на здійснення завдань виховання підростаючого покоління, має масовий характер і будується на основі принципу добровільності [1].

Особливістю освітнього процесу в позашкільлі є взаємна співтворчість педагогів і дітей, їхня дружба і духовна спільність, визнана самостійність особистості дитини та взаємоповага і взаємна зацікавленість у спільному успіху та результаті діяльності.

У сучасних умовах розвитку позашкільної освіти важливими і необхідними є розробка і впровадження нових підходів, що сприяють підвищенню її якості і забезпечення доступності. Серед них важлива роль належить компетентнісному підходу. Компетентнісний підхід в позашкільній освіті – це підхід, що базується на застосуванні в меті, завданнях, змісті, формах та методах позашкільної освіти компетентностей особистості. Компетентнісний підхід підкреслює поєднання і практичну реалізацію знань, умінь, навичок, досвіду, культури [3].

Успішність педагогічної діяльності багато в чому залежить від педагога, від його особистісних якостей, майстерності, навичок педагогічної взаємодії з дитиною. Палітра існуючих прийомів

велика. Але основна мета їх застосування – викликати у дітей відповідну гаму почуттів та емоцій, у результаті яких відбувається інтеріоризація зовнішніх вимог у внутрішні особистісно значущі потреби дитини, які, перетворюючись на мотиви, зумовлюють позитивні зміни в діях, відносинах, вчинках, поведінці вихованців. Від уміння педагога створювати необхідні психолого-педагогічні умови взаємодії залежить і її ефективність. Одними із важливих умов є дотримання керівником гуртка принципів педагогічної взаємодії та доцільне застосування прийомів педагогічного впливу[2, 5].

Ефективність взаємодії педагога з вихованцями визначається рівнем його загальної культури, психолого-педагогічною компетентністю, здатністю нетрадиційно підходити до розв'язання різних психолого-педагогічних ситуацій, умінням організовувати свою діяльність на творчій основі.

Педагогічна взаємодія є необхідною умовою ефективності педагогічного процесу. Поняття «взаємодія» включає в себе в єдності педагогічний вплив і власну активність вихованця, що виявляється у відповідних уявленнях або опосередкованих впливом на педагога й на себе самого (самовиховання).

Взаємодія педагог-вихованець у Полтавському обласному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді базується в основному на прийомах, які корегують поведінку на основі позитивних почуттів, що надихають вихованців на нові позитивні вчинки та принципах, які виховують екологічно грамотних патріотів, здатних критично мислити та практично діяти.

Педагоги Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді – це творчі, прогресивні особистості, які постійно покращують свої професійні здібності, патріоти, громадяни своєї держави.

Вибір педагогами закладу тих чи інших прийомів взаємодії з вихованцями завжди доцільні, творчі і педагогічно виправдані.

Постійно беруться до уваги вікові та індивідуальні особливості дітей, конкретні ситуації, обставини, стан дітей, зміст подій, стосунки між дітьми, характер взаємовідносин з педагогом, сила авторитету педагога тощо.

Взаємодія педагог-вихованець у Полтавському обласному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді проявляються у співробітництві, коли обома сторонами досягається взаємна згода й солідарність у розумінні цілей спільної діяльності та шляхів досягнення. Сутністю педагогічної взаємодії є прямий чи непрямий вплив суб'єктів цього процесу один на одного, що породжує їх взаємний зв'язок. Найважливішою характеристикою особистісного аспекту педагогічної взаємодії є можливість взаємного впливу й здійснення реальних перетворень не тільки у пізнавальній, емоційно-вольовій, а й у особистісній сферах.

Завдяки такій взаємодії випускники закладу стають особистостями екологічно гуманними, компетентнісними, фізично здоровими, здатними оцінювати власні знання, дії та думки. Патріотами з активною позицією. Що діють згідно з моральними принципами. Інноваторами, здатними критично мислити, конкурентоздатними, здатними змінювати навколишній світ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Верещак О. Позашкільна діяльність як педагогічна система та соціокультурне середовище. *Рідна школа*. 2006. №12. С. 32–34.
2. Кобзар Б. С., Харінко Н. Ф. Проблеми виховання в позашкільних закладах. Київ, 1994, 112 с.
3. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / за ред. Л. М. Проколієнко. Київ, 2005. 608 с.
4. Педагогічна майстерність : підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Київ : Вища школа, 2004. 418 с.
5. Савенкова Л. О. Комунікативна атака у формуванні навичок педагогічного спілкування. *Педагогіка і психологія*. 1998. № 4. С. 100–106.